

Universal Declaration of Human Rights - Wayuu

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AKÜJIA SÜKUA'IPA SÜCHIKI SÜJUTU WAYUU SA'U MMAKAT

So'u ka'i po'loo, kashi tisiienpre, juyaa pol'lootua po'loo shikii mekietsattua po'loo shikii sünaïn müin pienchi shikii mekiisalümüïn (1948), sü'tpüna tüü Kottirawaa sa'ınraka tüü Nasionen Uniiras münaka, saapain süma shi'iraajirüin akua'ipa tüü a'ınrushika süpüla sujutu wayuu sa'u mmakat. Tüü pütchi sülu'uwataka anain ashajuneer shi'ipa'aya karalo'utalu'u. Süchikije asawatünüin kasa makat anülia achuntunüsü namüin naa sülaulayuukana mma, "nerajirüin tüü pütchi alu'uwataanaka sülu'u karalo'utakat tüü, süpüla süshajünüinjatüin, saashajenüinjatüin, kachikiinjatüin shia sülu'upüna tüü e'ikuleepüleekat ekat e'in, nnojölünjatü ko'utküin sülu'uwataya sa'u tüü mmakat.

PÜTCHI SÜPULAPÜNA

JÜLÜJÜINJATÜ A'IN taashi, kasalajana, kamaneejirawaa, sa'u tüü mmakat kayuupalasü sünaïnje kajütüin atuma tüü akua'ipa wanawakat napüla napüshua naa wayuukanairua.

JÜLÜJÜINJATÜ A'IN aka meraajüin süma mojutüin atuma tüü pütchi aapüshika süpüla süjutu wayuu, watta saali tüü kasa mojüsü a'innaka sa'upüna na'in wayuu; aka shia'in e'itaanüin ma'aka tüü kasa müliakana ma'i e'iree naa wayuukana, süpüla nasawatüin wanee mma eere akatatnüin no'ulia tüü momoluu jeema mülia, eere taashi nakua'ipa süpüla yootoo jee müsüya süpüla anouja sünaïn kasa nano'ujekat anain;

JÜLÜJÜINJATÜ A'IN a'inmajünüinjatü ma'i palaajana süchikua sujutu wayuu, sülu'u wane sükua'ipa eere neimalünüinjatüin na'in sülia ashüküjawaa sünaïn pasawaa sa'u nakua'ipa;

JÜLÜJÜINJATÜ A'IN pa'inwaajiraa'injanain süchiirua aleewaa napüshua naa sülaülayuukana alu'uwatawa sa'u tüü mmakat;

JÜLÜJÜINJATÜ A'IN naa kottiraakana sünaïn tüü Nasionen Uniiras münaka no'unirüin na'in süchirua tüü achiki süpülatatka sujutu wayuu sülu'u wanawain nakua'ipa jeyuu nama tooloyuu; suma nayataajirain shiire anaata sümüliala wayuu sülu'u tüü anakat akua'ipa sünaïn taashi;

JÜLÜJÜINJATÜ A'IN naa sülaulayuukana mma sunainkana tüüaapüshi nanüiki süpüla ayaataajirawa nama naa sülu'ukana tüü Orkaniiasion te las Nasionen Uniiras münaka, süpüla kajütüinjatüin atuma, tüü akua'ipa acheejanaka napuleerua naa wayuukanairua;

JÜLÜJÜINJATÜ A'IN aapanünüinjatü akua'ipa wanawa nekiiru'ümüin napüshua pütchika tüü süpüla anainjatüin saañajia napüla wayuu, süpüshua tüü pütchi alu'uwataanaka anain;

KOTTIRAWAA MÜLO'USÜKA

SÜKÜJA'IN

TÜÜWAALAI SÜCHIKIMAAJATÜKA SÜJUTU WAYUU SA'U TÜÜ MMAKAT, isakat anain wa'in acheküsü kapüla'in na'in naa sulaulayuuka mma otta müsüya natuma naa wayuukana jee tüü laulapiakat süpüla na'ınrüin waneepia shia süma nashatünüinjatüin sukua'ipa sünaïn e'ikaa süchirua kajütüinjatüin atuma süpüshua sülu'uwataka achiirua pütchikat tüü.

SHI'IPAJANA WANE (1)

Naa wayuukana jemeishi sūpūla taashi sūma wanawa sūlu'u nakua'ipa, aka mūin yaa epijainjana sūnain anajiranawaa a'in nama napūshi.

SHI'PAJANA PIAMA (2)

Tūū alu'uwatanaka sūlu'u pūtkikat tūū napūlajatū naa wayuukana napūshua nnojotūsū sūpūla ko'utkūinjanain sa'uje natapa'a, nanuiki nanoujain no'ummain jee mūsūya sa'uje kasa ekat e'in wanawa'injatū napūla wanepia.

Otta mūsūya naa wayuukanairua nojolinjana join apūlaa sa'uje sūkua'ipa no'ummain.

SHI'IPAJANA APÜNÜIN (3)

Naa wayuukana eeshi sūpūla kajutūinjatūin atuma napūlerua tūū kataakat o'u, tūū taashi jee mūsūya a'inmajuna akua'ipa sūulīa kasachiki.

SHI'IPAJANA PIENCHI (4)

Nojolūinjachi aapūnūin wane wayuu sūpūla achepchia,apūlajūnūitpa kasa mūsūaka tūya sūlu'u sūkua'ipa sūpūshuaya.

SHI'IPAJANA JA'RAI (5)

Nnojotūsū sūpūla mulia'in a'in naa wayuukana atuma, nnojotūsū sūpūla amojojunūin nakua'ipa.

SHI'IPAJANA A'IPIRUA (6)

Kajutūinjatū nakua'ipa naa wayuukana eepunaale naya.

SHI'IPAJANA AKARATCHI (7)

Wanawashi napūshua naa wayuukana so'upala tūū sūlaulaka a'inmajia, anaaka naya joolu'u a'inmajūnūin wanawa. Nojolūinjana letūin sūulia tūū akua'ipa sūlu'uwataka tūū pūtki karalo'utalūka.

SHI'PAJANA MEKIISAT (8)

Naa wayuukana eeshi sūpūla asakajaa sūchirua nakua'ipa laulapialu'upūna maaka shiinnule amūin tūū akua'ipa aapūshika namūin sūlu'u tūū Konstitutionka.

SHI'IPAJANA MEKIETSAT (9)

Noolūinjachi ata'unūin wane wayuu masalajanoule.

SHI'IPAJANA PO'LOO (10)

Naa wayuukana eeshisūpūla wanawain nakua'ipa sūnain aapajuna anuiki, o'upala sūtuma tūū e'itarka sūsalajana kasa sūpūla shiitaanūinjatūin sūsalajana nañajala sūlu'u anakat akua'ipa.

SHI'IPAJANA PO'LOO WANEMÜIN (11)

1. Wayuu ekai akūjūnūin achiki sūnain kaañajala nojolūinjachi sūsalajanain ma'aka matujajule a'u; wane'ereja shiraajūnapa sūkua'ipa, shiitanetka sūsalajana ma'aka sūlu'uwatain laulayuu sūpu'uya tūū.

2. Noolūinjana sūsalajana'in wane kasa ekai masalajana'in wane suma saañajunūin aka sūlu'uwatain sūkua'ipa laulapia nojolūinjatū joolu'u mūlo'ulein sūsalajana atuma ayatūinjatū saalii ma'aka so'ukai

sañajünaka a'u.

SHI'IPAJANA PO'LOO PIAMAMÜIN (12)

Nnojölüinjana eke'ejünüin a'in naa wayuukana sa'uje nakua'ipa nepialu'u, süma napüshi jee müsüya sa'uje tüü karalo'uta antakaa namüin a'inmajünüinjatü tüü nakua'ipa süulia jamajüin naya atuma.

SHI'IPAJANA PO'LOO APÜNÜINMÜIN (13)

- 1. Naa wayuukana eeshi süpüla waraitüin eepünaweele, eeshi süpüla kapüyain sülu'u tüü mma nachekakalü na'in.**
- 2. Jee müsüya naa wayuukana eeshi süpüla antaa süma o'una sülu'uje no'ummain otta müsüya sülu'uje wane mma naatajatü.**

SHI'IPAJANA PO'LOO PIENCHIMÜIN (14)

- 1. Ma'aka nüchejanüle achiki wane wayuu sülu'u no'ummain, eeshi süpüla nüchüntüin akaliijuna sülu'u wane mma eere anain nümüin.**
- 2. Akua'ipakat tüü kajutüinjatü atuma süuleerua wane añajala ekai naatüin süulia sükua'ipa tüü Naciones Uniiras münaka.**

SHI'IPAJANA PO'LOO JA'RAIMÜIN (15)

- 1. Naa wayuukana eeshi süpüla sünüliamüin naya wane mma.**
- 2. Nnojotüsü süpüla saakatnüin no'ulia sünülia no'ummainnnojotüsü achechetnüinjatüin shia nanain ma'aka nawanajaweere süulia.**

SHI'IPAJANA PO'LOO A'IPIRUAMÜIN (16)

- 1. Nnojotsü pülaajünüinjatüin namüin naa wayuukana kawayuuse, jiejyuu nama toloyuunnojotsü erajanüinjatüin palajaana jalejeewolin, kasain nano'ujain anain kasatalüin nata, süpüla kapüshinjanain wanawainjana sülu'u anakat akua'ipa.**
- 2. Akasalajünüshi naa wayuukana ma'aka nacheckule na'in.**
- 3. Tüü wapüshika shia akümajaka wapüleerua tüü akua'ipakat, aka müin yaa wa'inmajüinjatü jee müsüya a'inmajünüinjatü natuma naa sülaulayuukana mma.**

SHI'IPAJANA PO'LOO AKARATCHIMÜIN (17)

- 1. Napüshua naa wayuukana eeshi süpüla kakoroloin naya, otta müsüya kakorolójirain nama waima wayuu.**
- 2. Nnojotsü süpüla süsütünüin mojütoule nükorolo wane wayuu.**

SHI'IPAJANA PO'LOO MEKIISALÜMÜIN (18)

Naa wayuukana eeshi süpüla taashi akua'ipa süpüleerua ano'uja, otta müsüya e'itana na'in sünain kasa anakat napüleerua.

SHI'IPAJANA PO'LOO MEKIETSALÜMÜIN (19)

Naa wayuukanairua eeshi süpüla taashi akua'ipa sünain yootoo süchiki tüü kasa nekiiru'ukana nnojölüinjana süsalajanain aashajawaa süma aapajana wane kasa achiki süpüla nülu'uwata'in shia süpüla

saapajünüin epünaweere shia nūlu'uwata'in achiki.

SHI'IPAJANA PIAMA SHIKII (20)

1. Naa wayuukana eeshi sūpūla taashi akua'ipa sūpūla a'inraa wane jutkataa jee müsüya kottirawa sūlu'u mausii.
2. Nnojotsū sūpūla achechetnüin a'in wane wayuu sūnain sūpushi wane jutkataa.

SHI'IPAJANA PIAMA SHIKII WANEMÜIN (21)

1. Napūshua naa wayuukana eeshi sūpūla nalu'uwataajirain nama naa sūlaūlayuukana alu'uwatawaa;ottamüsüya eeshi sūpūla neitain wane nache'epu'ujana ekai nachekuin na'in.
2. Naa wayuukana eeshi sūpūla erajaa wanawaa sukua'ipa tūū alu'uwatawaa sa'u no'ummain.
3. Jutchüin na'in naa wayuukana shia suyuupalaka sukua'ipa tūū alu'uwatawaa aka müin yaa jayasū sukua'ipa suka tūū woto mūnaka, sūpūla aliikira naa shikiipu'unüinjanaka alu'uwatawaa su'lu'u anakat akua'ipa.

SHI'IPAJANA PIAMA SHIKII PIAMAMÜIN (22)

Napushua naa wayuukana eeshi sūpūla na'inmajünüin akua'ipa, otta müsüya eeshi sūpūla neraajüin sūpūshua jamüin sukua'ipa shiitajia suwashirüin, suma sutnetshe tūū mmakalüirua sūpūla anainjatüin na'in sūnainje tūū kasa natujaakat a'u.

SHI'IPAJANA PIAMA SHIKII APÜNÜINMÜIN (23)

1. Naa wayuukana eeshi sūpūla nayatain sūnain kasa nayataweekat anain, suma sa'inmajünüinjatüira sukua'ipa nayatain suulia amüloulii.
2. Naa wayuukana nnojölüinjana ko'utküin wanawainjatü nakanajüin, wanawale nayatain.
3. Nayataale naa wayuukana akanajüinjana sūnainje nayatain, sūma wanawa'injatüin tūū nakanajaka suma nayatain,sūpūla anainjatüin na'in sūnain epijaa nuchounni.
4. Naa wayuunakana eeshi sūpūla achejawaa sukua'ipa wane kottaa sūpūla kajütüin atuma tūū keireekat na'insunain anatiraa nakua'ipa.

SHI'IPAJANA PIAMA SHIKII PIENCHIMÜIN (24)

Nayataale naa wayuukana eeshi sūpūla neemerain so'u wane ka'i, otta müsüya ayawatünüinjatü sukalia nayatain sapūnapa namüin tūū eemerawaaka wala'injana suma'iru.

SHI'IPAJANA PIAMA SHIKII JA'RAIMÜIN (25)

1. Naa wayuukana eeshi sūpūla epijawaa sulu'u anakat akua'ipa sūma napūshi ma'aka sa'in kapuyaa, kashe'in, erajaana ayuipa, anaa sūlu'u sūkua'ipakat sūpushua.
2. Naa jemeyuunnukana otta müsüya naa jo'uyuukana a'inmajünüinjana sūpüleerua kasa sūpushua naa jo'uyuukana a'inmajünüinjana sūlu'u sūkua'ipa sūpushua a'itaina jemein sūma wanejetüin napūshi.

SHI'IPAJANA PIAMA SHIKII AIPIRÜAMÜIN (26)

1. Naa wayuukana napushua eeshi sūpūla ekirajuna mojutüinjatü shia napuleerua suttiana'in ekirajawaa nalatirapatüü, sūpūla ko'omünüin natüjain wanawainjatü nakua'ipa sūnain antaa sūlu'umüin tūū

ekirajaapulee mulo'usüka unipersitaa munaka aka sükua'ipa atuma.

2. Naa wayuukana ekirajünüinjana süpüleerua anataa nakua'ipa suma atujaa kajutaa atüma tüü suchikika sujutu wayuu süpüla anainjatüin susanalia tüü mmakat süchirua asauta tüü anamia suchekaka achiki tüü Nasionen Uniiras munaka.

3. Napüla naa wayuukana eeshi süpüla aneekajaa tüü ekirajawaa aapuneeka namüin nachounni.

SHI'IPAJANAPIAMASHIKIIAKARATCHIMÜIN (27)

1. Napushua naa wayuukana eeshi süpüla erajirain wanaa nama naa waneirua sünain antiraa süchiki kasa anasü napüla napushua.

2. Naa wayuukana eeshi süpüla sa'inmajünüin tüü kasa namüinka,otta müsüya tüü kasa nayuralaka nekiiru'uje suka na'in namuiwa'a.

SHI'IPAJANA PIAMA SHIKII MEKIISALÜMÜIN (28)

Napushua naa wayuukana eeshi süpüla shiitaanüinjatüin napüleerua wane sükua'ipa sa'u tüü mmakat süpüla pansainjatüin sañajia tüü sülu'uwatakat anain tüü pütchika.

SHI'IPAJANA PIAMA SHIKII MEKIETSALÜMÜIN (29)

1. Naa wayuukanairua jülüinjatüna'in nakua'ipa naa wayuu kapuyakiraaka nama aka anain naya sünain epijawa anajiralee nakua'ipa napushua.

2. Shia'ala nnojotka anain süpüla na'inraa tüü apülajunaka napüleerua laülapialu'ujesüpüla anainjatüin sukua'ipa süpushua tüü kasakat.

3. Akua'ipakat tüü nnojotsü peipoloinjatüin suma tüü akua'ipa sülu'uwatakat anain tüü Nasionen Uniiras münaka.

SHI'IPAJANA APÜNÜIN SHIKII (30)

Sülu'ukot karalo'utakat tüü nnojotsü aapanüinjatüin süpulainmüin tüü sülaülakot mma nnojotsü aapanüinjatüin napülainmüin no'utku wayuu, nnojutsü aapanüinjatüin süpüla nüpulain wane wayuu. A'iruushi süpüla nnojölüinjatüin alatünüin a'upuna tüü pütchi süpüla jatka süjutu wayuu sa'u tüü mmakat.
